ECLI:LV:AT:2020:0611.C30640315.16.S
Lieta Nr. C30640315, SKC-455/2020
Civillietu departaments

**Latvijas Republikas Senāts**
**SPRIEDUMS**
Rīgā 2020.gada 11.jūnijā

Senāts šādā sastāvā:
senatore referente Zane Pētersone,
senatore Anita Čerņavska,
senatore Marika Senkāne

izskatīja rakstveida procesā civillietu /pers. B/ prasībā pret Latvijas Republiku Tieslietu ministrijas personā par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu sakarā ar Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas personā kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2019.gada 6.septembra spriedumu daļā par tiesas izdevumiem.

**Aprakstošā daļa**

[1] /pers. B/ 2015.gada 4.novembrī cēla Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā prasību pret Latvijas Republiku Tieslietu ministrijas, Ģenerālprokuratūras un Iekšlietu ministrijas Valsts policijas personās, lūdzot piedzīt morālā kaitējuma atlīdzību 10 000 *euro* un tiesāšanās izdevumus.

Prasība pamatota ar likuma „Par izziņas iestādes, prokuratūras vai tiesas nelikumīgas vai nepamatotas rīcības rezultātā nodarīto zaudējumu atlīdzināšanu" 2. un 5.pantu un Civillikuma 1635.pantu.

[2] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2017.gada 15.jūnija spriedumu prasība apmierināta daļēji, piedzenot no Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas personā /pers. B/ labā morālā kaitējuma atlīdzību 10 000 *euro* un tiesāšanās izdevumus 1 435,43 *euro*. Prasība noraidīta daļā pret Latvijas Republiku Ģenerālprokuratūras un Valsts policijas personās.

[3] Atbildētāja Latvijas Republika Tieslietu ministrijas personā iesniedza apelācijas sūdzību par minēto spriedumu, pārsūdzot to daļā, ar kuru no Latvijas Republikas piedzīta morālā kaitējuma atlīdzība 9 300 *euro* un tiesāšanās izdevumi 1 435,43 *euro*, kā arī noraidīta prasība pret Latvijas Republiku Ģenerālprokuratūras un Valsts policijas personās.

[4] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2017.gada 18.decembra spriedumu, kas labots ar 2018.gada 29.janvāra lēmumu, prasība apmierināta daļēji, piedzenot /pers. B/ labā morālā kaitējuma atlīdzību: no Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas personā 3 000 *euro* un tiesāšanās izdevumus 544,20 *euro*, no Latvijas Republikas Ģenerālprokuratūras personā – morālā kaitējuma atlīdzību 3 000 *euro* un tiesāšanās izdevumus 544,20 *euro*, no Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas Valsts policijas personā – morālā kaitējuma atlīdzību 3 000 *euro* un tiesāšanās izdevumus 544,20 *euro*.

[5] Ar Senāta Civillietu departamenta 2019.gada 31.maija spriedumu atcelts Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2017.gada 18.decembra spriedums daļā, ar kuru apmierināta prasība pret Latvijas Republiku Tieslietu ministrijas, Ģenerālprokuratūras un Valsts policijas personās un piedzīti tiesāšanās izdevumi, un šajā daļā lieta nodota jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā.

[6] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2019.gada 6.septembra spriedumu prasība apmierināta daļēji. Tiesa nosprieda piedzīt no Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas personā /pers. B/ labā morālā kaitējuma atlīdzību 1 300 *euro* un tiesāšanās izdevumus 1 052,95 *euro*, kopā – 2352,95 *euro*. Pārējā daļā prasība noraidīta.

Spriedums daļā par tiesāšanās izdevumiem pamatots ar šādiem motīviem.

[6.1] Taisnīga un atbilstoša atlīdzība par /pers. B/ nodarīto kaitējumu ir 2 000 *euro*. Tieslietu ministrija ir atzinusi prasību 700 *euro* apmērā, šo naudu prasītājai samaksājusi un pārsūdzējusi pirmās instances tiesas spriedumu daļā par 9 300 *euro* atlīdzības piedziņu. Līdz ar to no Tieslietu ministrijas prasītājas labā papildus piedzenama morālā kaitējuma atlīdzība 1 300 *euro* (2 000 – 700).

[6.2] Tā kā piedzenamais tiesāšanās izdevumu apmērs ir proporcionāli atkarīgs no prasības apmierinātās daļas, tad atbilstoši Civilprocesa likuma 41.panta pirmajai daļai no Tieslietu ministrijas prasītājas labā piedzenami tiesas izdevumi: valsts nodeva proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram 300 *euro* un kancelejas nodeva par trīs liecinieku uzaicināšanu 12,81 *euro*.

[6.3] No lietas materiāliem izriet, ka prasītāja par advokāta palīdzību kopā samaksājusi 1 134 *euro*. Ievērojot Civilprocesa likuma 44.panta otro daļu un pirmās daļas 1.punktā noteikto ierobežojumu, izdevumi advokāta palīdzības samaksai atlīdzināmi 600 *euro* apmērā. Tāpat no Tieslietu ministrijas piedzenami prasītājas ceļa izdevumi sakarā ar ierašanos uz tiesas sēdēm: 17,10 *euro* par autobusa biļetēm un 123,04 *euro* par patērēto degvielu.

[7] Prasītāja/pers. B/ iesniedza kasācijas sūdzību par minēto spriedumu, pārsūdzot to prasības noraidītajā daļā.

[8] Atbildētāja Latvijas Republika Tieslietu ministrijas personā iesniedza kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2019.gada 6.septembra spriedumu, pārsūdzot to daļā par tiesas izdevumiem: par valsts nodevas 300 *euro* un kancelejas nodevas 12,81 *euro* piedziņu no atbildētājas prasītājas labā un par jautājuma neizspriešanu par Tieslietu ministrijas samaksātās valsts nodevas par apelācijas sūdzības iesniegšanu 589,25 *euro* atlīdzināšanu. Spriedums pārsūdzēts arī daļā, ar kuru noraidīta prasība pret Latvijas Republiku Ģenerālprokuratūras un Valsts policijas personās.

Kasācijas sūdzībā attiecībā uz tiesas izdevumiem norādīti šādi argumenti.

[8.1] Tiesa ir pārkāpusi Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu, 72.panta pirmo daļu, 74.panta pirmo daļu, 189.panta trešo daļu un 193.panta piekto un sesto daļu.

[8.1.1] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu prasītājs un atbildētājs savstarpēji viens otram atlīdzina samaksātos tiesas izdevumus proporcionāli apmierināto prasījumu apmēram.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 1.punkta „c" apakšpunktu par prasības celšanu tiesā 10 000 *euro* apmērā bija maksājama

valsts nodeva 611,65 *euro*, savukārt saskaņā ar Civilprocesa likuma 38.panta pirmās daļas 5.punktu par trīs liecinieku uzaicināšanu bija maksājama kancelejas nodeva 12,81 *euro*.

Ar spriedumu prasītājas prasība par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu apmierināta 2 000 *euro* apmērā jeb 20 % apmērā no prasības summas.

Tādējādi atbilstoši Civilprocesa likuma 41.panta pirmajai daļai proporcionāli prasības apmierinātajai daļai Latvijas Republikai būtu jāatlīdzina prasītājas tiesas izdevumi 124,89 *euro* kopējā apmērā, ko veido valsts nodeva 122,33 *euro* un kancelejas nodeva 2,56 *euro*.

[8.1.2] Tiesa, nesniedzot pamatojumu piespriesto tiesas izdevumu apmēram, pārkāpusi Civilprocesa likuma 189.panta trešās daļas prasības par sprieduma likumību un pamatotību un 193.panta piektās daļas noteikumus par sprieduma motīvu daļas saturu. Motīvu daļai jābūt vērstai uz argumentu izklāstu, ar kuriem pamato rezolutīvo daļu. Tiesa nevar rezolutīvajā daļā izspriest jautājumus, kuri nav ietverti un pamatoti sprieduma motīvu daļā.

Pretēji minētajam, apgabaltiesas spriedumā nav norādīts ne prasītājas samaksātās valsts nodevas apmērs, ne pierādījumi, kas to apstiprina, ne arī pamatojums, kā tieši tiesa nonāca pie secinājuma, ka prasītājai atlīdzināmi tiesas izdevumi 312,81 *euro* apmērā. Tiesa vien atsaukusies uz Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu un norādījusi atlīdzināmo tiesas izdevumu apmēru, turklāt nav ņēmusi vērā Civilprocesa likuma 41.panta pirmajā daļā noteikto proporcionalitātes principu.

Judikatūrā atzīts, ka Civilprocesa likuma 189.panta trešajā daļā noteiktās sprieduma likumības un pamatotības prasības attiecas arī uz jautājumu par tiesāšanās izdevumu piedziņu. Ja spriedumā nav piedzenamās summas aprēķina, spriedumu daļā par tiesāšanās izdevumu piedziņu nevar atzīt par likumīgu un pamatotu.

[8.2] Apelācijas instances tiesa spriedumā nav izspriedusi jautājumu par Tieslietu ministrijas samaksātās valsts nodevas 589,25 *euro* atlīdzināšanu atbildētājai sakarā ar tās apelācijas sūdzības daļēju apmierināšanu.

Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2017.gada 15.jūnija spriedumu prasība tika pilnīgi apmierināta – 10 000 *euro* apmērā. Latvijas Republika Tieslietu ministrijas personā pārsūdzēja minēto spriedumu daļā par morālā kaitējuma atlīdzību 9 300 *euro* apmērā (spriedums daļā par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu 700 *euro* apmērā stājās spēkā).

Izskatot apelācijas sūdzību, apelācijas instances tiesa ar pārsūdzēto spriedumu prasītājai papildus noteica morālā kaitējuma atlīdzību 1 300 *euro*, faktiski apmierinot atbildētājas apelācijas sūdzību 8 000 *euro* apmērā jeb 86,02 % no pārsūdzētās pirmās instances tiesas piedzītās summas. Tomēr tiesa neizlēma jautājumu par tiesas izdevumu piedziņu no prasītājas atbildētājas labā.

[9] Ar Senāta senatoru kolēģijas 2020.gada 5.februāra rīcības sēdes lēmumu kasācijas tiesvedība ierosināta sakarā ar Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas personā kasācijas sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2019.gada 6.septembra spriedumu daļā par tiesas izdevumu piedziņu. Kasācijas tiesvedības ierosināšana atteikta sakarā ar /pers. B/ kasācijas sūdzību un sakarā ar Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas personā kasācijas sūdzību daļā par prasības noraidīšanu pret Latvijas Republiku Ģenerālprokuratūras un Iekšlietu ministrijas Valsts policijas personās.

**Motīvu daļa**

[10] Pārbaudījis sprieduma likumību attiecībā uz argumentiem, kas minēti Latvijas Republikas Tieslietu ministrijas personā kasācijas sūdzībā, kā to nosaka Civilprocesa likuma 473.panta pirmā daļa, Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesas spriedums daļā par tiesas izdevumiem ir atceļams un lieta šajā daļā nododama jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā.

[11] Civilprocesa likuma 41.panta pirmā daļa noteic, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram, bet atbildētājam – proporcionāli tai prasījumu daļai, kurā prasība noraidīta.

[11.1] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 189.panta trešo daļu spriedumam jābūt likumīgam un pamatotam, kas atbilstoši Civilprocesa likuma 190.panta pirmajai un otrajai daļai izpaužas tādējādi, ka tiesa spriedumu pamato ar tiesību normām un ar apstākļiem, kas nodibināti ar pierādījumiem lietā. Tāpat Civilprocesa likuma 193.panta piektajā daļā noteikts, ka sprieduma motīvu daļā norāda lietā konstatētos faktus, pierādījumus, uz kuriem pamatoti tiesas secinājumi, un argumentus, ar kuriem noraidīti tie vai citi pierādījumi.

Senāts atzīst par pamatotu kasācijas sūdzībā norādīto, ka minētās sprieduma likumības un pamatotības prasības attiecas arī uz jautājumu par tiesāšanās izdevumu piedziņu. Ja spriedumā nav piedzenamās summas aprēķina, spriedumu daļā par tiesāšanās izdevumu piedziņu nevar atzīt par likumīgu un pamatotu.

Apgabaltiesa nav pienācīgi pamatojusi piespriesto tiesas izdevumu (prasītājas labā piedzenamās valsts nodevas un kancelejas nodevas) apmēru: nav norādīts nedz prasītājas samaksātās valsts nodevas un kancelejas nodevas apmērs un pierādījumi, kas to apstiprina, ne arī pamatojums, kā tieši tiesa nonāca pie secinājuma, ka prasītājai atlīdzināmi tiesas izdevumi 312,81 *euro* apmērā. Tiesa pat nav norādījusi, kuru Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 1.punkta apakšpunktu ņēmusi par pamatu valsts nodevas aprēķinam, kā arī no sprieduma pamatojuma nav redzams, ka tiesa būtu ņēmusi vērā Civilprocesa likuma 41.panta pirmajā daļā noteikto proporcionalitātes principu.

[11.2] Senāts atzīst par pamatotu arī kasācijas sūdzības argumentu, ka apelācijas instances tiesa spriedumā nav izspriedusi jautājumu par Tieslietu ministrijas samaksātās valsts nodevas daļēju atlīdzināšanu atbildētājai, lai gan tās apelācijas sūdzība tika daļēji apmierināta.

Civilprocesa likuma 41.panta pirmajā daļā nostiprinātais princips, ka pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses tās samaksātos tiesas izdevumus proporcionāli tiesas apmierināto vai noraidīto prasījumu apmēram, attiecināms arī uz tiesvedību apelācijas instancē, proti, par apelācijas sūdzību samaksātās valsts nodevas atlīdzināšanu atkarībā no daļas, par kādu apelācijas sūdzība apmierināta.

[12] Senāta ieskatā iepriekš izklāstīto argumentu kopums ļauj secināt, ka konstatētie procesuālie pārkāpumi apstākļu un pierādījumu novērtēšanā un spriedumā izdarīto secinājumu pamatošanā vērtējami kā tādi, kas varēja novest pie jautājuma par tiesas izdevumu atlīdzināšanu nepareizas izspriešanas. Tas dod pamatu sprieduma atcelšanai šajā daļā.

Daļēji atceļot spriedumu, saskaņā ar Civilprocesa likuma 458.panta otro daļu Tieslietu ministrijai atmaksājama drošības nauda 300 *euro*.

**Rezolutīvā daļa**

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 474.panta 2.punktu un 475.pantu, Senāts

**nosprieda:**

atcelt Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2019.gada 6.septembra spriedumu daļā par tiesas izdevumiem un nodot lietu šajā daļā jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā.

Atmaksāt Tieslietu ministrijai drošības naudu 300 EUR (trīs simti *euro*).

Spriedums nav pārsūdzams.

Senatore referente Z. Pētersone

Senatore A. Čerņavska

Senatore M. Senkāne